

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
& ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ
ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΟΙΝΗΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (Κ.Α.Π)

Αύγουστος 2007

Όπως είναι γνωστό, προκειμένου να αξιολογηθεί η επίδραση της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π) και τα γενικότερα νέα δεδομένα στον αγροτικό τομέα, με απόφαση της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων καταρτίστηκαν 13 περιφερειακές μελέτες, μία για κάθε διοικητική περιφέρεια της χώρας από αναδόχους σύνταξης που επελέγησαν μετά από διενέργεια Διεθνών Δημόσιων Διαγωνισμών.

Κάθε ανάδοχος έπρεπε αφενός να καταγράψει την υφιστάμενη κατάσταση σε όλους τους νομούς της κάθε περιφέρειας και αφετέρου να ολοκληρώσει τη διαβούλευση με τους συλλογικούς φορείς (αυτοδιοικητικούς, συνεταιριστικές οργανώσεις, επιμελητήρια, κ.λπ.) και να ενσωματώσει τις θετικές προτάσεις, παρατηρήσεις, επισημάνσεις τους, αξιοποιώντας παράλληλα τα δεδομένα της περιοχής, της επιστημονικής έρευνας καθώς και τις οδηγίες των αρμόδιων Διευθύνσεων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων στο τελικό παραδοτέο κείμενο της μελέτης.

Παρακάτω παραθέτουμε για ενημέρωση κάθε ενδιαφερομένου τις κυριότερες από τις προτεινόμενες στη μελέτη προτάσεις και αναγκαίες παρεμβάσεις για τον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα καθώς και την επίδραση τους στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον.

ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ:

- Διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και του αγροτικού τοπίου (βασικό για μια περιφέρεια με έντονες τάσεις αστικοποίησης)
- Καθορισμός ζωνών χρήσεως γης
- Αύξηση του διαθέσιμου, για γεωργικές χρήσεις, νερού και ορθολογική διαχείριση του
- Εξασφάλιση νωπών κηπευτικών και ανθοκομικών προϊόντων για το μεγάλο αστικό κέντρο της Αθήνας και των γειτονικών Δήμων
- Μείωση κόστους παραγωγής με ιδιαίτερη λήψη μέτρων για τα καύσιμα
- Παραγωγή ποιοτικών και πιστοποιημένων προϊόντων και βελτίωση δομών εμπορίας των γεωργικών προϊόντων
- Εφαρμογή σύγχρονης τεχνολογίας με διάχυση των πορισμάτων της εφαρμοσμένης γεωργικής έρευνας και κατάρτιση των παραγωγών
- Διατήρηση και εάν είναι δυνατόν αύξηση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα
- Αύξηση του γεωργικού εισοδήματος

Όσον αφορά το σχέδιο Ανάπτυξης της Περιφέρειας Αττικής της Δ' Προγραμματικής περιόδου 2007-2013 στο σχετικό Αναπτυξιακό συνέδριο διατυπώθηκαν οι ακόλουθες προτάσεις για την Αγροτική Ανάπτυξη:

- Η Γεωργία στην Αττική πρέπει να υποστηριχθεί ως νέου τύπου παραγωγική δραστηριότητα, που συγχρόνως θα συμβάλει στη διαμόρφωση του Αττικού Τοπίου και της προστασίας του περιβάλλοντος.
- Βαρύτητα χρειάζεται να δοθεί στη θεσμοθέτηση ζωνών χρήσεων γης ώστε να προστατευθεί η γεωργική γη, στην παροχή κινήτρων για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών προϊόντων, στην παραγωγή προϊόντων με προοπτικές διάθεσης στην αγορά και στην προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον γεωργικών πρακτικών.
- Στις ειδικές δράσεις ανάπτυξης του Αγροτικού τομέα προτείνονται:
  - Η ανάδειξη τοπικών προϊόντων
  - Η συστηματοποίηση βιολογικών καλλιεργειών

- Ο εξορθολογισμός διακίνησης προϊόντων

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην προστασία του περιβάλλοντος, όπου προτείνονται:

- Μείωση των ρύπων όλων των ειδών, με λήψη θεσμικών κανονιστικών διατάξεων
- Ολοκλήρωση των υποδομών αντιμετώπισης της ρύπανσης (διαχείριση υγρών αποβλήτων κ.λπ.)
- Ολοκλήρωση έργων αντιπλημμυρικής προστασίας
- Ολοκλήρωση διαχείρισης των υδάτων (διευθέτηση των ρεμάτων, δημιουργία μικρών ταμιευτήρων, φραγμάτων για εμπλουτισμό των υπόγειων υδροφορέων, διαχείριση λυμάτων, αναδασώσεις κ.λπ.)

Οι στόχοι που έχουν τεθεί για την ανάπτυξη του Αγροτικού Χώρου της Περιφέρειας Αττικής εξειδικεύονται μέσω των κατωτέρω ενδεικτικών παρεμβάσεων:

A. ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

ΦΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ:

1. Νωπά Κηπευτικά

Παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με:

- Κατασκευή, εκσυγχρονισμό ή/και επέκταση κτιριακών και θερμοκηπιακών εγκαταστάσεων, ψυκτικών θαλάμων
- Αγορά πολλαπλασιαστικού υλικού και εγκατάσταση πολυετών φυτειών
- Προμήθεια και εγκατάσταση θερμοκηπιακού εξοπλισμού (συστήματα θέρμανσης, δροσισμού, αερισμού, υδρονέφωσης, ψεκασμού και ρύθμισης κλίματος, θερμοκουρτίνες, πάγκοι ριζοβολίας και εγκατάστασης της καλλιέργειας)
- Κατασκευή ή συντήρηση εγγειοβελτιωτικών έργων (μικρές λιμνοδεξαμενές και ομβροδεξαμενές, γεωτρήσεις σε απόλυτα αιτιολογημένες περιπτώσεις, ισοπεδώσεις, στραγγίσεις και υποστραγγίσεις, μικρά αντιπλημμυρικά έργα και αναπλάσεις εδαφών)
- Εγκατάσταση συστημάτων μικροάρδευσης και συστημάτων αντίστροφης ώσμωσης καθώς επίσης και προμήθεια φορητών δεξαμενών άρδευσης

(απαραίτητες για την λειτουργία των συστημάτων υδροπονίας και αντίστροφης ώσμωσης).

- Εγκατάσταση συστημάτων υδροπονίας (υδροπονική πλατφόρμα, παρτέρια ανάπτυξης, υπόστρωμα)
- Προμήθεια και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού τυποποίησης – εμπορίας της πρωτογενούς παραγωγής της εκμετάλλευσης (συσκευαστήριο, αυτοκίνητα-ψυγεία)
- Προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων ήπιων μορφών ενέργειας (ανεμογεννήτριες, βιομάζα)
- Σύνδεση με αγωγούς φυσικού αερίου
- Προώθηση βιολογικής και ολοκληρωμένης παραγωγής
- Παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ποιότητας με ενίσχυση αγροτών που συμμετέχουν σε πρότυπα ποιότητας τροφίμων

2. Ανθοκομία

Παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων:

- Κατασκευή, εκσυγχρονισμός ή/και επέκταση κτιριακών και θερμοκηπιακών εγκαταστάσεων καθώς επίσης και ψυκτικών θαλάμων
- Αγορά πολλαπλασιαστικού υλικού και εγκατάσταση πολυετών φυτειών
- Προμήθεια και εγκατάσταση θερμοκηπιακού εξοπλισμού (συστήματα θέρμανσης, δροσισμού, αερισμού, υδρονέφωσης, ψεκασμού και ρύθμισης κλίματος, θερμοκουρτίνες, πάγκοι ριζοβολίας και εγκατάσταση της καλλιέργειας)
- Προμήθεια των απαραίτητων μηχανημάτων και εξοπλισμού για την καλλιέργεια (μικροί ελκυστήρες, νεφελοψεκαστήρας, μηχανή παρασκευής εδαφικού μίγματος, φυτευτική μηχανή)
- Κατασκευή ή συντήρηση εγγειοβελτιωτικών έργων (μικρές λιμνοδεξαμενές και ομβροδεξαμενές, γεωτρήσεις σε απόλυτα αιτιολογημένες περιπτώσεις, ισοπεδώσεις, στραγγίσεις και υποστραγγίσεις, μικρά αντιπλημμυρικά έργα και αναπλάσεις εδαφών)
- Εγκατάσταση συστημάτων μικροάρδευσης και προμήθεια φορητών δεξαμενών άρδευσης και συστημάτων αντίστροφης ώσμωσης. Οι φορητές δεξαμενές

άρδευσης είναι απαραίτητες για την λειτουργία των συστημάτων υδροπονίας και αντίστροφης ώσμωσης.

- Εγκατάσταση συστημάτων υδροπονίας (υδροπονική πλατφόρμα, παρτέρια ανάπτυξης, υπόστρωμα)
- Προμήθεια και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού μεταποίησης – τυποποίησης – εμπορίας της πρωτογενούς παραγωγής της εκμετάλλευσης (συσκευαστήριο, αυτοκίνητα-ψυγεία)
- Προμήθεια και εγκατάσταση συστημάτων ήπιων μορφών ενέργειας (ανεμογεννήτριες, βιομάζα)
- Σύνδεση με αγωγούς φυσικού αερίου
- Εγκατάσταση μονάδων παραγωγής πιστοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού
- Παρεμβάσεις για προβολή και προώθηση των ανθοκομικών προϊόντων μέσω της ΚΑΣΕ

3. Ελαιοπαραγωγή

Παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων:

- Κατασκευή, εκσυγχρονισμός ή/και επέκταση αποθηκευτικών χώρων
- Προμήθεια των απαραίτητων μηχανημάτων και εξοπλισμού για την καλλιέργεια (ελκυστήρας και παρελκόμενα ελκυστήρα στην περιοχή Τροιζηνίας, μηχανήματα ελαιοσυλλογής, ελαιόπανα, κλούβες μεταφοράς ελαιών)
- Κατασκευή ή συντήρηση εγγειοβελτιωτικών έργων (μικρές λιμνοδεξαμενές και ομβροδεξαμενές, γεωτρήσεις σε απόλυτα αιτιολογημένες περιπτώσεις, αναβαθμίδες, ισοπεδώσεις, στραγγίσεις και υποστραγγίσεις, μικρά αντιπλημμυρικά έργα και αναπλάσεις εδαφών)
- Εγκατάσταση συστημάτων μικροάρδευσης
- Προώθηση βιολογικής παραγωγής
- Προμήθεια και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού μεταποίησης – τυποποίησης – εμπορίας της ίδιας πρωτογενούς παραγωγής της εκμετάλλευσης (ελαιοδιαλογέας, συσκευαστήριο, δεξαμενές βρώσιμων ελαιών και ελαιολάδου)

4. Παραγωγή Φιστικιών

Παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων:

- Αγορά πολλαπλασιαστικού υλικού για ανανέωση των παραγωγικών φυτειών (που είναι γηρασμένες) και προμήθεια του απαραίτητου μηχανολογικού εξοπλισμού για την καλλιέργεια
- Προώθηση της ολοκληρωμένης διαχείρισης και της πιστοποιημένης παραγωγής
- Προμήθεια και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού ξήρανσης, τυποποίησης και εμπορίας της ίδιας πρωτογενούς παραγωγής της εκμετάλλευσης
- Εγκατάσταση συστημάτων μικροάρδευσης και προμήθεια συστημάτων αντίστροφης όσμωσης καθώς και κατασκευή μικρών ομβροδεξαμενών

5. Οινοπαραγωγή

Παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων:

- Κατασκευή, επέκταση ή/και εκσυγχρονισμός κτιριακών εγκαταστάσεων
- Προμήθεια των απαραίτητων μηχανημάτων και εξοπλισμού για την καλλιέργεια (ελκυστήρας και παρελκόμενα ελκυστήρα, κλούβες μεταφοράς σταφυλιών)
- Κατασκευή ή συντήρηση εγγειοβελτιωτικών έργων (μικρές λιμνοδεξαμενές και ομβροδεξαμενές, γεωτρήσεις σε απόλυτα αιτιολογημένες περιπτώσεις, αναβαθμίδες, ισοπεδώσεις, στραγγίσεις και υποστραγγίσεις, μικρά αντιπλημμυρικά έργα και αναπλάσεις εδαφών)
- Προώθηση βιολογικής παραγωγής
- Προμήθεια και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού μεταποίησης – τυποποίησης – εμπορίας της ίδιας πρωτογενούς βιολογικής παραγωγής της εκμετάλλευσης (οινοποιείο)

ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ:

1. Αιγοπροβατοτροφία

Παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων:

- Κατασκευή, εκσυγχρονισμός ή/και επέκταση κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων (στάβλος, αμελκτήριο, παρασκευαστήριο ζωοτροφών, οριζόντια αποθήκη)
- Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού σταβλικών εγκαταστάσεων (ταΐστρες, ποτίστρες, σύστημα εξαερισμού και αυτόματης αποκομιδής της κόπρου)
- Προμήθεια και εγκατάσταση κατακόρυφων αποθηκών (silos)

- Αγορά ζωικού κεφαλαίου υψηλής γενεαλογικής αξίας
- Προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού για την εκτροφή των ζώων (κουρευτικές μηχανές, φορητές δεξαμενές ύδρευσης των ζώων, κτλ περιλαμβανομένων σφυρόμυλου και χαρμανιέρας, για τις μεγάλες μονάδες, όπου, από τα σχέδια βελτίωσης, τεκμηριώνεται)
- Προμήθεια αμελκτικού συγκροτήματος και παγολεκανών
- Προμήθεια και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού μεταποίησης – τυποποίησης – εμπορίας της ίδιας πρωτογενούς παραγωγής της εκμετάλλευσης (τυροκομείο, μονάδα παρασκευής γιαουρτιού)

2. Πτηνοτροφία

Παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων:

- Εκσυγχρονισμός πτηνοτροφικών εγκαταστάσεων συμβατικών εκτροφών
- Κατασκευή εκσυγχρονισμός ή/και επέκταση πτηνοτροφικών εγκαταστάσεων ειδικών εκτροφών (βιολογικές-πιστοποιημένες)
- Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού σταβλικών εγκαταστάσεων
- Προμήθεια και εγκατάσταση κατακόρυφων αποθηκών (silos)
- Προμήθεια και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού τυποποίησης – εμπορίας της ίδιας πρωτογενούς παραγωγής της εκμετάλλευσης

3. Αγελαδοτροφία

Παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων:

- Εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων και δημιουργία εγκαταστάσεων συστημάτων βιολογικού καθαρισμού
- Ενίσχυση για μετεγκατάσταση σε πιο απομακρυσμένες περιοχές εντός Αττικής που έχουν υποδειχθεί ως κατάλληλες (περίπτωση Ασπροπύργου) με την προϋπόθεση ότι θα αρθεί πρώτα η σημερινή απαγόρευση ειδικά για αυτές τις περιπτώσεις

4. Αλιεία

- ❖ Στόχοι για τη θαλάσσια αλιεία αποτελούν:
- Προστασία των αλιευτικών πόρων

- Αναδιάρθρωση του αλιευτικού στόλου, βελτίωση της δομής και της λειτουργικότητας του
- Βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης της επαγγελματικής αλιευτικής τάξης
- Υποστήριξη των αλιέων με προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης
- Ενίσχυση της εμπορίας και μεταποίησης των αλιευμάτων

Ειδικότερα για την Περιφέρεια Αττικής θα δοθεί βαρύτητα για επενδύσεις:

- στην εμπορία-διακίνηση των προϊόντων της αλιείας
- στη μεταποίηση σε τοπικό επίπεδο
- στην κατασκευή αλιευτικών καταφυγίων
- στη βελτίωση της ιχθυόσκαλας Κερατσινίου

B. ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

- Ίδρυση μονάδων εμπορίας νωπών κηπευτικών με φορείς Ομάδες Παραγωγών ή εταιρείες στις οποίες συμμετέχουν Ομάδες Παραγωγών για τον εφοδιασμό μεγάλων αστικών κέντρων και αλυσίδων καταστημάτων
- Εισαγωγή συστήματος τηλεδημοπρασίας και εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων της ανταγοράς Αττικής
- Ίδρυση μονάδας εμπορίας ανθέων στο Δήμο Τροιζήνας
- Συγχώνευση οινοποιείων με παράλληλο εκσυγχρονισμό των κτιριακών εγκαταστάσεων και του μηχανολογικού εξοπλισμού, χωρίς αύξηση της δυναμικότητας
- Ίδρυση οινοποιείων παραγωγής οίνων από προϊόντα βιολογικής καλλιέργειας
- Εκσυγχρονισμός, μετεγκατάσταση και συγχώνευση ελαιοτριβείων χωρίς αύξηση της δυναμικότητας
- Εκσυγχρονισμός, μετεγκατάσταση και συγχώνευση τυποποιητηρίων – συσκευαστηρίων ελαιολάδου χωρίς αύξηση της δυναμικότητας
- Ίδρυση σύγχρονων σφαγείων στη Δυτική Αττική και στο Δήμο Τροιζήνας
- Εκσυγχρονισμός μονάδων παραγωγής και τυποποίησης προϊόντων υγιεινής διατροφής με βάση το μέλι και άλλα προϊόντα της κυψέλης ιδιαίτερα στην περιοχή των Κυθήρων με παράλληλη πιστοποίηση

Γ. ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

❖ Παρεμβάσεις προβολής και προώθησης προϊόντων

Οι κλάδοι για τους οποίους χρειάζεται να γίνει ειδικό πρόγραμμα προώθησης και προβολής είναι τα νωπά κηπευτικά και ανθοκομικά προϊόντα λόγω της μεγάλης σημασίας που έχουν τόσο για την Περιφέρεια Αττικής όσο και για ολόκληρη την Χώρα.

A. Νωπά Κηπευτικά

Παρότι αποτελούν ένα σημαντικό κλάδο της Ελληνικής Γεωργίας με πολλά είδη εξαγόμενα, εν τούτοις δεν έγινε μέχρι σήμερα καμιά σοβαρή προσπάθεια προβολής και προώθησης στην ελληνική και διεθνή αγορά.

Σήμερα με την αλλαγή των διατροφικών προτύπων προς υγιεινότερες τροφές υπάρχουν πολλά περιθώρια αύξησης της παραγωγής για κάλυψη των αναγκών της εσωτερικής και εξωτερικής κατανάλωσης, λαμβανομένου υπόψη του συγκριτικού πλεονεκτήματος των κλιματολογικών συνθηκών.

Παράλληλα όμως οι καταναλωτές γίνονται πιο απαιτητικοί ως προς την ποιότητα και ζητούν περισσότερο προϊόντα πιστοποιημένης βιολογικής και ολοκληρωμένης παραγωγής.

Γι' αυτό και μια προσπάθεια προώθησης πρέπει να ξεκινά από την παραγωγή όπου πρέπει να τίθενται πολύ αυστηρά πρότυπα standards, πολλές φορές πιο αυστηρά από τα υποχρεωτικά.

Ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα προώθησης των νωπών οπωροκηπευτικών πρέπει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

- Σύσταση ομάδας παραγωγών και ενθάρρυνση ιδιωτικών εμπόρων για υπογραφές συμβολαίων με παραγωγούς
- Ορισμός προτύπων ποιότητας παραγόμενων προϊόντων και γενικότερα ποιοτικών προδιαγραφών καθώς και προδιαγραφών συσκευασίας
- Έρευνα αγοράς (σημερινή και μελλοντική ζήτηση, ιδιαίτερες προτιμήσεις καταναλωτών, κλπ.)
- Επαφές με εμπόρους, ενώσεις καταναλωτών, μεγάλες αλυσίδες super-market, διακομετακομιστικά κέντρα, κλπ.

- Συμμετοχή σε εκθέσεις του εξωτερικού και εσωτερικού (ΔΕΝΤΡΟΠ Θεσ/κης, ΤΡΟΦΙΜΑ και ΠΟΤΑ στην Παιανία)
- Συμμετοχή σε μεγάλες διαφημιστικές καμπάνιες του ΟΠΕ
- Αξιοποίηση μαζικών μέσων ενημέρωσης (ιδιαίτερα τηλεόρασης)
- Διανομή διαφημιστικών φυλλαδίων σε μαζικά μέσα μεταφοράς, στα πρακτορεία και στα αεροδρόμια
- Δωρεάν δείγματα και οργάνωση οργανοληπτικών εκδηλώσεων
- Διανομή διαφημιστικών φυλλαδίων σε τουρίστες
- Ειδικές προωθητικές ενέργειες σε εστιατόρια και λοιπούς χώρους μαζικής εστίασης
- Δημιουργία ηλεκτρονικού site στο διαδίκτυο (internet)

B. Ανθοκομία

Δράσεις ενημέρωσης και προώθησης των προϊόντων μπορεί να αναλάβει η Ένωση Ανθοπαραγωγών Ελλάδος (ΚΑΣΕ) που διαχειρίζεται σήμερα την Κεντρική Ανθαγορά της Αμυγδαλέζας. Σε περίπτωση αδυναμίας της ΚΑΣΕ να ανταποκριθεί στο έργο αυτό, θα επιδιωχθεί η σύσταση ενός νέου φορέα.

Οι δράσεις θα είναι παρόμοιες με αυτές που αναφέρουμε πιο πάνω για τα κηπευτικά εάν εξαιρέσουμε αυτές που έχουν σχέση με τη διατροφή και τους χώρους εστίασης.

Εδώ χρειάζεται να δοθεί έμφαση στην πολιτιστική πλευρά της ζωής των καταναλωτών, με κατάλληλη διαφήμιση, ενίσχυση εκθέσεων προβολής και εμπορίας εντός αστικών κέντρων (πλατείες, κλπ), δωρεάν δείγματα στις εορτές, εκδηλώσεις σε κέντρα διασκέδασης, κ.λπ.

❖ Παρεμβάσεις αγροτουρισμού

Ανάγκη για τέτοιες παρεμβάσεις υπάρχουν στα νησιά του Ν. Πειραιά (Κύθηρα, Σπέτσες, Αίγινα) και στην Τροιζηνία.

Ιδιαίτερα για το νησί των Κυθήρων, προτείνεται, λόγω της δυσκολίας πρόσβασης, να ενισχυθεί η τοπική γεωργική παραγωγή για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών κατά την τουριστική περίοδο. Για το σκοπό αυτό προτείνεται ενίσχυση των μικρών μη βιώσιμων εκμεταλλεύσεων με σχέδια βελτίωσης μικρού ύψους επενδύσεων κατά παρέκκλιση αυτών που ισχύουν μέχρι σήμερα για τα σχέδια βελτίωσης σε ολόκληρη την Χώρα.

Στα Μέθανα μπορεί να αναπτυχθεί ιαματικός τουρισμός.

Στην Ανατολική και Δυτική Αττική προτείνονται οι παρεμβάσεις για τουρισμό υγιεινής -φυσικής διαβίωσης (πάρκα ιππασίας, κλπ).

Επίσης λόγω της έντονης αστικοποίησης και έλλειψης πρασίνου εντός της Πρωτεύουσας, κρίνεται αναγκαία η ενίσχυση της διεξόδου των κατοίκων που δεν διαθέτουν εξοχικές κατοικίες, για ενασχόληση με ελαφριές γεωργικές δραστηριότητες για αναψυχή σε μικρές αγροτικές εκτάσεις (κήπους) κοντά στην Πρωτεύουσα με χαμηλό ενοίκιο, που μπορεί να επιδοτηθεί (Υπουργείο Πολιτισμού, άλλους φορείς).

Δ. ΛΟΙΠΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

1. Κατάρτιση ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας

Παρεμβάσεις για την προαγωγή της γνώσης και της βελτίωσης του ανθρώπινου δυναμικού με μέτρα για επαγγελματική κατάρτιση πάνω σε ορθές γεωργικές πρακτικές, βιολογική, ολοκληρωμένη και πιστοποιημένη παραγωγή από τον οργανισμό ΟΓΕΕΚΑ ΔΗΜΗΤΡΑ και ΚΕΚ

Ενδεικτική θεματολογία κύκλων εκπαίδευσης:

- Εγκαταστάσεις & Μηχανολογικός Εξοπλισμός θερμοκηπίων - Διαχείριση κλίματος στα θερμοκήπια, υδροπονία
- Υποχρεώσεις πολλαπλής συμμόρφωσης
- Ποιότητα προϊόντων (βιολογική παραγωγή, HACCP, Agro1, κλπ), μεταποίηση-τυποποίηση-εμπορία παραδοσιακών προϊόντων
- Εκπαίδευση νέων αγροτών

2. Εξειδίκευση παρεμβάσεων στο Φυσικό Περιβάλλον

Παρεμβάσεις για προστασία του περιβάλλοντος, με ενισχύσεις για αξιοποίηση των υπολειμμάτων της υδροπονίας για ορθολογική χρήση λιπασμάτων, για απομάκρυνση αποβλήτων στις καλλιέργειες των Νωπών Κηπευτικών και της Ανθοκομίας:

- ο Ειδικότερα, ίδρυση μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων υδροπονικών καλλιεργειών, κυρίως στην Ανατολική Αττική και στην Τροιζήνα

Παρεμβάσεις για προστασία του περιβάλλοντος με ενισχύσεις για απομάκρυνση αποβλήτων από την οινοπαραγωγή και την ελαιοπαραγωγή:

- Ίδρυση μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων γεωργικών βιομηχανιών (ελαιοτριβείων, οινοποιείων) κυρίως στην Τροιζήνα

Παρεμβάσεις για προστασία του περιβάλλοντος με ενισχύσεις για απομάκρυνση αποβλήτων και μετεγκατάσταση μονάδων αιγοπροβατοτροφίας, πτηνοτροφίας και στην αγελαδοτροφίας:

- Ίδρυση ή εκσυγχρονισμός μονάδων επεξεργασίας αποβλήτων πτηνοτροφείων κύρια στη Δυτική Αττική & ίδρυση μονάδας αποτέφρωσης ζωικών υποπροϊόντων

3. Εξειδίκευση παρεμβάσεων στο Πολιτισμικό Περιβάλλον

Η Περιφέρεια Αττικής έχει γίνει τα τελευταία χρόνια αποδέκτης πολλών προγραμμάτων για την ανάδειξη του Πολιτισμικού Περιβάλλοντος της και επομένως δεν αποτέλεσε αντικείμενο της παρούσας μελέτης. Ενδεικτικά βέβαια μπορούμε να αναφέρουμε κάποιες ευρύτερες παρεμβάσεις που συνδέονται με τον πρωτογενή τομέα, όπως είναι π.χ.:

- Δημιουργία Βοτανικού Κήπου υψηλών προδιαγραφών, διεθνούς επιπέδου με έμφαση στα καλλιεργούμενα και μη είδη της Περιφέρειας
- Δημιουργία ειδικών Θεματικών Πάρκων αναψυχής, ενημέρωσης σε γεωργικές εργασίες, παραδοσιακές μεθόδους παραγωγής και μεταποίησης γεωργικών προϊόντων (κρασί, λάδι, μέλι, κ.α.), κυρίως στις περιοχές της Ανατολικής και Δυτικής Αττικής
- Οργάνωση πολιτιστικών διαδρομών μέσα από αγροτικές περιοχές σε συνδυασμό με επισκέψεις σε διάφορα αγροτικά κτήματα και κοντινούς αρχαιολογικούς χώρους (ενδεικτικά αναφέρονται: Ιερό Ποσειδώνος Πόρου, Κολώνα και Αφαία Αίγινας, Παλαιόπολη Αίγινας, Τροιζήνα)

4. Εξειδίκευση παρεμβάσεων στη Τεχνική Υποδομή

Οι παρεμβάσεις στην Τεχνική Υποδομή περιλαμβάνουν τις ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις:

- Κατασκευή μικρών ανασχετικών φραγμάτων και έργων εμπλουτισμού του υδροφόρου ορίζοντα στα ρέματα της Δυτικής Αττικής, της Τροιζηνίας, Αίγινας και του Μαραθώνα.
- Κατασκευή μικρών ανασχετικών φραγμάτων στα Κύθηρα, όπου υπάρχει μεγάλη ανάγκη και δεν μπορούν να κατασκευασθούν λιμνοδεξαμενές

- Κατασκευή μικρών αρδευτικών φραγμάτων και ταμιευτήρων στην ευρύτερη περιοχή της Δυτικής Αττικής, της Τροιζηνίας, κ.α.
- Κατασκευή δικτύων μεταφοράς και διανομής νερού για άρδευση, συγκεκριμένα:
  - σύνδεση υφιστάμενου αγωγού αδιύλιστου νερού της ΕΥΔΑΠ στα ανάντη Κωπηλατοδρομίου Μαραθώνα, μεταφορά του νερού και διανομή του στις ευρύτερες περιοχές του κάμπου Μαραθώνα
  - σύνδεση του ταμιευτήρα του αντιπλημμυρικού φράγματος στην Ραπεντώσα με τις κατάντη περιοχές του κάμπου Μαραθώνα
- Συστήματα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με την χρήση ανανεώσιμων και ήπιων μορφών (ανεμογεννήτριες, βιομάζα, φυσικό αέριο, κ.α.) για την χρήση σε θερμοκήπια, ψυγεία συντήρησης νωπών προϊόντων, κ.α. στις περιοχές της Τροιζηνίας, του Μαραθώνα, κ.α.
- Επέκταση του κεντρικού αγωγού φυσικού αερίου προς Μαραθώνα και Μέγαρα και σύνδεση των θερμοκηπίων και άλλων ενεργοβόρων εγκαταστάσεων με τον κεντρικό αγωγό φυσικού αερίου
- Ολοκλήρωση του εξηλεκτρισμού στις αγροτικές περιοχές ώστε να διευκολύνει την σύνδεση με τις γεωργικές μονάδες για τη λειτουργία των διάφορων εγκαταστάσεων (π.χ. αμελκτικό συγκρότημα, κλπ).
- Βελτίωση και συντήρηση του πρωτεύοντος αγροτικού οδικού δικτύου και επέκταση του. Βελτίωση αγροτικού δικτύου στις περιοχές των βοσκοτόπων Τροιζηνίας (περιοχή Άνω Φανάρι – Καπελαϊίκα) για καλύτερη πρόσβαση και μεταφορά κτηνοτροφικών προϊόντων.
- Οριοθέτηση και θεσμοθέτηση ζωνών, ειδικών χρήσεων
- Θεσμοθέτηση ειδικού τιμολογίου, για νερό αγροτικών χρήσεων όπως γίνεται ήδη με το ρεύμα της ΔΕΗ
- Θεσμοθέτηση καθεστώτος χορήγησης αδειών για καλλιέργειες κοντά σε μολυσμένες περιοχές (οδικοί άξονες, αεροδρόμια, μολύνσεις από βαρέα μέταλλα, βιομηχανικές περιοχές, κ.α.)

5. Έμφαση σε καινοτομικές δράσεις

Ειδική έμφαση δίνεται:

- Στις υδροπονικές καλλιέργειες οι οποίες απαιτούν λιγότερο νερό, αυξάνουν τις αποδόσεις και μειώνουν τα καλλιεργητικά έξοδα με αξιοποίηση εγχώριων υποστρωμάτων (περλίτης)
- Στην εισαγωγή στα θερμοκήπια θερμοκουρτινών για τη μείωση της απαιτούμενης ενέργειας
- Στην εισαγωγή συστημάτων δροσισμού για τη μείωση της θερμοκρασίας στα θερμοκήπια το καλοκαίρι και βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων